

Trik za neskončne sisteme NDE za $x_n(t)$: rešimo ga s pomočjo rodovne funkcije $Q(y, t) = \sum_{n=1}^{\infty} x_n(t)y^n$. Velja: $yQ_y = \sum_{n=1}^{\infty} nx_n(t)y^n$, $Q_y - Q/y = \sum_{n=1}^{\infty} nx_{n+1}y^n$. Z upoštevanjem rekurzivne zveze dobimo PDE za Q , rešimo, razvijemo rešitev v vrsto po y .

Zanimivi vzorci: $(x^2)' = 2x\dot{x}$, $(xy)' = \dot{x}y + x\dot{y}$, $(\ln x)' = \frac{\dot{x}}{x}$.

Če $u = u(x, y)$ določa ploskev v prostoru, je enačba tangentne ravnine na to ploskev v točki $(x, y, u(x, y))$ enaka: $u_x(X - x) + u_y(Y - y) - (U - u) = 0$ (normala ravnine je $(A, B, C) = (u_x, u_y, -1)$). Razdalja od tangentne ravnine do točke (a, b, c) je:

$$d(AX + BY + CU + D = 0, (a, b, c)) = \frac{|Aa + Bb + Cc + D|}{\sqrt{A^2 + B^2 + C^2}}.$$

EKSISTENČNI IZREK ZA NELINEARNE PDE 1. REDA

IZREK: Naj bo $u = u(x, y)$ rešitev začetnega problema

$$F(x, y, u, u_x, u_y) = 0, \quad u(\alpha(s), \beta(s)) = \gamma(s), \quad \text{za } s \in \mathcal{I}.$$

Če sta $p(s) = u_x(\alpha(s), \beta(s))$ in $q(s) = u_y(\alpha(s), \beta(s))$ edini funkciji, za kateri velja:

- (1) $(T) = \det \begin{bmatrix} \alpha' & \beta' \\ F_p & F_q \end{bmatrix}(s) \neq 0 \quad \forall s \in \mathcal{I},$
- (2) $F(\alpha(s), \beta(s), \gamma(s), p(s), q(s)) = 0 \quad \forall s \in \mathcal{I},$
- (3) $(p(s), q(s), -1) \cdot (\alpha'(s), \beta'(s), \gamma'(s)) = 0 \quad \forall s \in \mathcal{I}.$

Potem je rešitev u enolična.

SEPARACIJA SPREMENLJIVK

$L^2([-\pi, \pi]) = \{f : [-\pi, \pi] \rightarrow \mathbb{R}, \int_{-\pi}^{\pi} |f|^2 dx < \infty\}$ je vektorski prostor s skalarnim produktom $\langle f, g \rangle = \int_{-\pi}^{\pi} f(x)g(x) dx$. Množica funkcij $\{\frac{1}{2\pi}, \frac{1}{\pi} \sin x, \frac{1}{\pi} \cos x, \frac{1}{\pi} \sin 2x, \frac{1}{\pi} \cos 2x, \dots\}$ je kompleten (vsako funkcijo se da na enoličen način razviti v tem sistemu), ortonormiran sistem za ta produkt.

Fourierjev razvoj: $f \in L^2([-\pi, \pi])$:

$$\begin{aligned} \tilde{f}(x) &= \frac{a_0}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n \cos nx + b_n \sin nx), \\ a_n &= \langle f, \frac{1}{\pi} \cos nx \rangle = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(x) \cos nx dx, \quad n \in \mathbb{N}_0, \\ b_n &= \langle f, \frac{1}{\pi} \sin nx \rangle = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(x) \sin nx dx, \quad n \in \mathbb{N}. \end{aligned}$$

Sinusna in kosinusna vrsta: $f \in L^2([0, \pi])$. Za tako funkcijo obstaja liha in soda razširitev na $[-\pi, \pi]$. Za $\tilde{f}^S$ so $b_n = 0$, za $\tilde{f}^L$ pa $a_n = 0$.

POSLEDICA: Na $[0, \pi]$ za f obstajata dva razvoja: **sinusna vrsta:** $\tilde{f}(x) = \sum_{n=1}^{\infty} \tilde{b}_n \sin nx$ in **kosinusna vrsta:**

$$\begin{aligned} \tilde{f}(x) &= \frac{\tilde{a}_0}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} \tilde{a}_n \cos nx, \text{ kjer sta:} \\ \tilde{a}_n &= \frac{2}{\pi} \int_0^{\pi} f(x) \cos nx dx, \quad n \in \mathbb{N}, \\ \tilde{b}_n &= \frac{2}{\pi} \int_0^{\pi} f(x) \sin nx dx, \quad n \in \mathbb{N}_0. \end{aligned}$$

S substitucijo lahko razvoje prevedemo na poljuben interval $[-L, L]$ oz. $[0, L]$, $L > 0$. V tem primeru je

$$\{\frac{1}{2L}, \frac{1}{L} \sin \frac{n\pi x}{L}, \frac{1}{L} \cos \frac{n\pi x}{L}, \dots\} \text{ KONS.}$$

Metoda separacije: Kdaj jo uporabimo: Trivialen pogoj: Imamo eno spremenljivko na omejenem območju in s homogenimi robnimi pogoji, npr.

$$x \in [0, L]: \alpha u(0, t) + \beta u_x(0, t) = 0, \quad \gamma u(L, t) + \delta u_x(L, t) = 0, \quad \alpha, \beta, \gamma, \delta \in \mathbb{R}.$$

Netrivialen pogoj: Diferencialni operator, ki določa PDE, zadošča Sturm-Liouvilovi teoriji, tj. množica lastnih funkcij, ki jih dobimo iz robnega problema tvori K.O.N.S.

Štirje koraki metode:

#1: Separacija: nastavek $u(x, t) = X(x)T(t)$. (Nastavek vstavi v enačbo in loči spremenljivke, dobljeno enačbo pa enači z $\mu \in \mathbb{R}$.)

#2: Določanje lastnih funkcij $\{X_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ iz robnega problema za NDE. (Reši NDE za X , homogeni robni pogoji ti dajo začetne pogoje za NDE. Obravnavati moraš možnosti $\mu > 0, \mu = 0, \mu < 0$. Če je v kakšnem primeru $X \equiv 0$, lastnih funkcij v tem primeru ni. Pri izbire množice lastnih funkcij, lahko splošno konstanto za vsak člen BŠS postaviš na 1.)

#3: Iskanje pripadajočih $\{T_n\}_{n \in \mathbb{N}}$. (Z μ , ki ga dobiš v #2 in določa družino lastnih funkcij, reši še NDE za T . Splošno konstanto lahko tu pustiš, lahko si misliš, za je v njej spravljena konstanta iz množice lastnih funkcij za X .)

#4: Splošna rešitev $u = \sum_{n=1}^{\infty} X_n T_n$. (Rešitev naj bi bila odvisna od števno mnogo konstant, ki jih določiš iz nehomogenega robnega pogoja. Dobro je opaziti morebitne sinusne/kosinusne vrste, ki jih dobiš z robnim pogojem, in upoštevati zvezo s koeficienti iz razvoja v sinusno/kosinusno vrsto, torej $C_n = a_n$ ali b_n .)

Če za nobeno od spremenljivk nimamo homogenega robnega pogoja, razbijemo problem na dva dela, npr: $\Delta u = 0$ razbijemo na $u = v + w$, $\Delta v = 0$ in $\Delta w = 0$, pri čemer v -ju in w -ju damo vsakemu en homogen robni pogoj in en pogoj, ki je od u -ja.

Reševanje nehomogene enačbe s separacijo:

Naredimo #1 in #2 za homogen problem (pri drugem koraku preveri, da lastne funkcije tvorijo K.O.S., tj. $\langle X_n, X_m \rangle = c_n \delta_{n,m} = \begin{cases} c_n; & n = m \\ 0; & n \neq m \end{cases}$, korak #3 pa naredimo tako, da rešitev iz #2 vstavimo v $u(x, t) = \sum_{n=0}^{\infty} X_n(x) T_n(t)$. Tu T_n ne poznamo in računamo za splošnega. Vstavimo v nehomogeno enačbo in primerjamo koeficiente s tistimi iz razvoja nehomogenega dela po $\{X_n\}$. Partikularno rešitev dobimo z nastavkom. Ko razvijamo nehomogeni del $f(x)$ po $\{X_n\}$, si napišemo $\tilde{f}(x) = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{\langle f, X_n \rangle}{\langle X_n, X_n \rangle} X_n$ in izračunamo koeficiente iz razvoja.

Laplace v polarnih koordinatah: $\Delta u = u_{rr} + \frac{1}{r} u_r + \frac{1}{r^2} u_{\varphi\varphi}$

Pri polarnih koordinatah imamo namesto homogenega robnega pogoja lahko tudi naravni pogoj: 2π -periodičnost: $u(r, 0) = u(r, 2\pi)$, $u_{\varphi}(r, 0) = u_{\varphi}(r, 2\pi)$.

Sistem $M\vec{x} = 0$ ima netrivialne rešitve $\iff \det M = 0$.

Eksistenca:

$u_{tt} - c^2 u_{xx} = 0$, $c \in \mathbb{R}_+$ ima pri pogojih $u_x(0, t) = u_x(L, t) = 0$ in $u(x, 0) = u_t(x, 0) = 0$ edino rešitev $u \equiv 0$. Za poljubne $a, b, f, g \in C^\infty(\mathbb{R})$ ima $u_{tt} - c^2 u_{xx} = 0$, $c \in \mathbb{R}_+$ enolično rešitev tudi pri pogojih $u_x(0, t) = a(t)$, $u_x(L, t) = b(t)$, $u(x, 0) = f(x)$ in $u_t(x, 0) = g(x)$

STURM-LIOUVILLEOVA TEORIJA

$A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ je sebi adjungiran, če $A^T = A$, lastni vektorji tvorijo ortogonalno bazo. Velja $\langle Av, w \rangle = (Av)^T w = v^T A^T w = v^T (Aw) = \langle v, Aw \rangle$.

SL-operator: $L : C^2([a, b]) \rightarrow C([a, b])$, $L(y) = \frac{1}{r(x)}[(p(x)y')' + q(x)y]$, $p, r > 0, x \in [a, b]$ + mešani ali periodični robni pogoj. Gledamo skritev operatorja na $V = C^2([a, b]) \cap \{\text{robni pogoji}\}$, $\langle f, g \rangle = \int_a^b f(x)g(x)r(x)dx$, kjer je r utež.

L je sebi adjungiran za robne pogoje:

- (1) $y(a) = y(b) = 0$,
- (2) $y'(a) = y'(b) = 0$,
- (3) $y(a) = y(b)$, $p(a)y'(a) = p(b)y'(b)$.

Izrek (o kompletnosti lastnih funkcij)

$p \in C^1([a, b])$; $r, q \in C([a, b])$; $p, r > 0$. Potem ima lastni problem $L(y) = \mu y$ pri robnih pogojih

a) $\alpha y(a) + \beta y'(a) = 0$ in $\gamma y(b) + \delta y'(b) = 0$; $\alpha^2 + \beta^2 \neq 0$, $\gamma^2 + \delta^2 \neq 0$

b) $y(a) = y(b)$ in $\alpha y'(a) = \beta y'(b)$; $\alpha^2 + \beta^2 \neq 0$

števno mnogo rešitev z lastnostmi:

- i) $\mu_1 > \mu_2 > \dots$, $\lim_{n \rightarrow \infty} \mu_n = -\infty$
- ii) $\{g_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ tvorijo kompleten ortonormiran sistem v $L^2([a, b]) \cap \{\text{robni pogoji}\}$ in za $\langle f, g \rangle = \int_a^b f(x)g(x)r(x)dx$.

Enačbe oblike $u_t = au_{xx} + bu_x + cu$, kjer $a, b, c \in \mathbb{R}$, $a \neq 0$, $u(0, t) = u(L, t) = 0$ lahko rešujemo s separacijo spremenljivk za poljubne koeficiente a, b, c .

$y(x) = \tilde{A}x^{ia} + \tilde{B}x^{-ia} = A \cos(a \ln x) + B \sin(a \ln x)$

Dejstvo, ali določena družina funkcij tvori K.O.S., preverjamo z identifikacijo istoležnih funkcij v $L(y) = \frac{1}{r(x)}[(p(x)y')' + q(x)y] = \mu y$ = naša enačba (npr. $L(y) = \frac{1}{r(x)}[(p(x)y')' + q(x)y] = x^2 y'' + xy' = \mu y$ za reševanje enačbe $x^2 y'' + xy' = \mu y$.)

Poiščemo utež r in za prostor vzamemo prostor funkcij, za katere rešujemo enačbo, presekan z robni pogoji.

Legendrova enačba

$L(y) = ((1-x^2)y')' = \mu y$, $x \in [-1, 1]$. To je singularen diferencialni operator, saj $p(\pm 1) = 0$, izrek pa deluje za $p > 0$. L je omejena v $x = \pm 1$ natanko tedaj, ko je $\mu = -n(n+1)$, $n \in \mathbb{N}$. Tedaj obstajata neodvisni polinomski rešitvi stopenj $2m$ in $2m+1$.

Kvocienčni kriterij za vrsto $\sum C_n x^n$: $\lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{C_{n+1} x^{n+1}}{C_n x^n} \right| < 1$, potem vrsta konvergira.

Raabejev kriterij za vrsto $\sum C_n x^n$: $\lim_{n \rightarrow \infty} n(1 - \frac{C_n x^n}{C_{n+1} x^{n+1}}) < 1$, potem ta vrsta divergira.

Če gledamo operator $L(y) = ((1-x^2)y')' = \mu y$ na prostoru $C^2(-1, 1) \cap \{\text{omejene funkcije v } \pm 1\}$, dobimo lastne pare $(-n(n+1), P_n)$ in $\{P_n\}_{n \in \mathbb{N}_0}$ je K.O.S.

Laplace v sferičnih koordinatah: $\Delta u = \frac{1}{r^2} \frac{\partial}{\partial r}(r^2 u_r) + \frac{1}{r^2} \left[\frac{1}{\cos \vartheta} \frac{\partial}{\partial \vartheta}(\cos \vartheta u_{\vartheta}) + \frac{1}{\cos \vartheta} u_{\varphi\varphi} \right]$, $r \in [0, \infty)$, $\varphi \in [0, 2\pi]$, $\vartheta \in [-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$.

Besslova enačba

$x^2 y'' + xy' + (x^2 - n^2)y = 0$, $x > 0$, $n \in \mathbb{N}_0$, singularna za $x = 0$. Z nastavkom $y = \sum_{m=0}^{\infty} C_m x^{m+k}$, $k \in \mathbb{N}_0$, $C_0 \neq 0$ dobimo rešitev, ki je omejena v $x = 0$: $J_n(x) = C_0 \sum_{l=0}^{\infty} \frac{(-1)^l}{2^{2l} l! (n+l)(n+l-1) \dots (n+1)} x^{2l}$.

Dodatek k Besslovi enačbi:

- (1) Enačbo lahko obravnavamo tudi za $n \in \mathbb{R}_+ \setminus \mathbb{N}_0$, vendar v eksplicitni obliki namesto $(n+l)!$ dobimo $\Gamma(n+l+1)$.
- (2) Enačbo lahko obravnavamo tudi za $n \in \mathbb{R}_-$, vendar dobimo Besslove funkcije drugega reda Y_n , ki so singularne v $x = 0$.
- (3) Splošna rešitev Besslove enačbe: $y(x) = AJ_n(x) + BY_n(x)$.
- (4) Besslova funkcija ima števno mnogo ničel.

FOURIEROVA TRANSFORMACIJA IN PDE

$f \in L^1(\mathbb{R}) = \{f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}; \int_{\mathbb{R}} |f| dx < \infty\}.$

$$\mathcal{F}(f)(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f(s) e^{isx} ds$$

$$\mathcal{F}^{-1}(f)(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(s) e^{-isx} ds$$

Lastnosti:

- (1) $\mathcal{F}$ je linearna: $\mathcal{F}(\alpha f + \beta g) = \alpha \mathcal{F}(f) + \beta \mathcal{F}(g)$
- (2) $\mathcal{F}(f')(x) = (-ix) \mathcal{F}(f)(x)$
- (3) $\frac{d}{dx} [\mathcal{F}(f)(x)] = \mathcal{F}(ixf)(x)$
- (4) Če je f soda funkcija, velja $\mathcal{F}^{-1}(f) = \frac{1}{2\pi} \mathcal{F}(f)$.

Nekaj izračunanih transformacij:

- $f_1(x) = \begin{cases} 1; & |x| \leq 1 \\ 0; & \text{sicer} \end{cases}, \mathcal{F}(f_1) = \frac{2 \sin x}{x}$
- $\mathcal{F}(e^{-a|x|})(x) = \frac{2a}{a^2 + x^2}, a > 0$
- $\mathcal{F}(e^{-ax^2})(x) = \sqrt{\frac{\pi}{a}} e^{-\frac{x^2}{4a}}$
- $\mathcal{F}^{-1}(e^{-ax^2})(x) = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{\pi}{a}} e^{-\frac{x^2}{4a}}$
- $f_2 = \begin{cases} 1 - |x|; & |x| < 1 \\ 0; & \text{sicer} \end{cases}, \mathcal{F}(f_2) = \frac{2}{x^2} (1 - \cos x)$
- $\mathcal{F}(\cos(ax^2)) = \sqrt{\frac{\pi}{a}} \cos(\frac{x^2}{4a} - \frac{\pi}{4}), a > 0$

Uporaba Fourierovih transformacij v PDE

Želimo reševati PDE, v kateri je ena spremenljivka neomejena, npr. $x \in \mathbb{R}, t > 0$. $U(x, t) = \mathcal{F}(u)(x, t) = \int_{-\infty}^{\infty} u(s, t) e^{isx} ds$ (transformacija po x)

Veljajo pravila:

- (1) $\mathcal{F}(\alpha u + \beta v) = \alpha \mathcal{F}(u) + \beta \mathcal{F}(v), \alpha, \beta \in \mathbb{C}$
- (2) $\mathcal{F}(\frac{\partial^n}{\partial t^n} u) = \frac{\partial^n}{\partial t^n} \mathcal{F}(u) = \frac{\partial^n}{\partial t^n} U$
- (3) $\mathcal{F}(\frac{\partial^n}{\partial x^n} u) = (-ix)^n \mathcal{F}(u) = (-ix)^n U$

Strategija: PDE z odvodi po t in x s Fourierovo transformacijo pretvorimo v NDE z odvodi po t (tudi začetne pogoje), nato pa dobljeno rešitev NDE z inverzno Fourierovo transformacijo pretvorimo v rešitev PDE.

Enačba $u_{xx} = u_t + u$ ima enolično rešitev pri pogojih $u(x, 0) = g(x), \forall g \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R})$. Če je g soda (oz. liha), je rešitev soda (oz. liha). (Včasih za uporabo te lastnosti lahko naše začetne podatke sodo (oz. liho) razširimo, odvisno katera razširitev nam da nov pogoj. Z razširjenim začetnim podatkom nalogo rešimo, na koncu pa vzamemo samo ustrezno polovico.)

Konvolucija: $(f * g)(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f(\xi) g(x - \xi) d\xi$

Velja: $\mathcal{F}(f * g) = \mathcal{F}(f) \mathcal{F}(g)$

Splošna rešitev enačbe $u_t - 2u_{xx} = 0$ pri pogoju $u(x, 0) = f(x)$ je: $u(x, t) = \sqrt{\frac{1}{8\pi t}} \int_{-\infty}^{\infty} f(\xi) e^{-\frac{(x-\xi)^2}{8t}} d\xi$

Če iščemo splošno rešitev za poljuben začetni pogoj, se pri uporabi inverzne Fourierove transformacije splača uporabiti lastnost konvolucije in vrniti $\mathcal{F}\mathcal{F}^{-1}$.

DIRACOVA δ -FUNKCIJA

Diracova δ -funkcija zadošča dvema lastnostma:

- (1) $\delta(x) = 0$ za $\mathbb{R} \setminus \{0\}$,
- (2) $\int_{\mathbb{R}} \delta dx = 1$.

Diracovo δ -funkcijo lahko realiziramo tudi kot limito funkcij $f_n(x) = \begin{cases} n; & |x| \leq \frac{1}{2n} \\ 0; & \text{sicer} \end{cases}$ ali kot limito funkcij $g_n(x) =$

$\frac{n}{\sqrt{\pi}} e^{-n^2 x^2}$. Definiramo jo lahko tudi kot $\delta(x) := \mathcal{F}^{-1}(1) = \frac{1}{2\pi} \mathcal{F}(1)$.

Za $f \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R})$ velja: $\int_{\mathbb{R}} \delta(x - a) f(x) dx = f(a)$.

POISSONOVO JEDRO IN GREENOVA FUNKCIJA

Rešujemo za: $u \in \mathcal{C}^2(\Omega) \cap \mathcal{C}(\bar{\Omega}), f \in \mathcal{C}(\Omega), g \in \mathcal{C}(\partial\Omega)$ in Ω odprta, povezana podmnožica v $\mathbb{R}^2$.

$\Delta u = f$ je Poissonova enačba.

Robni pogoji:

- (1) $u|_{\partial\Omega} = g$ Dirichletov
- (2) $\partial_{\vec{n}} u|_{\partial\Omega} = g$ Neumannov.

Poseben primer tega problema za $f = 0$ so harmonične funkcije.

Izrek o povprečni vrednosti za harmonične funkcije: $u(x_0, y_0) = \frac{1}{2\pi R} \int_{\partial K((x_0, y_0), R)} u ds$.

Šibki princip maksima: Če je Ω omejeno: $\max_{\Omega} v = \max_{\partial\Omega} v$ oz. $\min_{\Omega} v = \min_{\partial\Omega} v$

Krepki princip maksima: Če je Ω neomejeno in če harmonična funkcija doseže lokalni ekstrem v notranjosti Ω , je funkcija konstantna.

Zveza med harmoničnimi in holomorfnimi funkcijami:

- (1) Če $f = u + iv$ holomorfn, potem sta u in v harmonični.
- (2) Če je u harmonična, potem obstaja harmonična funkcija v , da je $f = u + iv$ holomorfn (velja samo za enostavno povezana območja Ω).

Množica harmoničnih homogenih polinomov stopnje n ($p(\lambda x, \lambda y) = \lambda^n p(x, y)$) tvori vektorski prostor dimenzije 2 za vsak $n \in \mathbb{N}$.

Za omejeno območje $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$ velja $\int_{\Omega} u \Delta u \, dS + \int_{\Omega} \nabla u \cdot \nabla u \, dS = \int_{\partial\Omega} u (\nabla u \cdot \vec{n}) \, ds$, kjer je $\vec{n}$ zunanja enotska normala na Ω .

Edina rešitev enačbe $\Delta u = \lambda u$, $\lambda \geq 0$, $u|_{\partial\Omega} = 0$ je funkcija $u \equiv 0$.

Dirichletov problem je na omejenem območju enolično rešljiv.

Krivuljni integral vektorskega polja: $\int_{\partial\Omega} \vec{V} \, d\vec{s} = \int_{\alpha}^{\beta} \vec{V}(\gamma(t)) \cdot \dot{\gamma}(t) \, dt = \int_{\partial\Omega} \vec{V} \cdot \vec{T} \, ds$, kjer je $\vec{T} = \frac{\dot{\gamma}(t)}{||\dot{\gamma}(t)||}$

$\gamma(t) = (x(t), y(t))$, normalni vektor: $(\dot{y}(t), -\dot{x}(t))$: $\int_{\alpha}^{\beta} (P, Q) \cdot (\dot{x}, \dot{y}) \, dt = \int_{\alpha}^{\beta} (Q, -P) \cdot (\dot{y}, -\dot{x}) \, dt$

Greenova formula za integral vektorskega polja po normali: $\int_{\Omega} (Q_x - P_y) \, dS = \int_{\partial\Omega} (P, Q) \, d\vec{s} = \int_{\partial\Omega} (Q, -P) \cdot \vec{n} \, ds$, kjer $\vec{n}$ enotska normala.

Reševanje Dirichletovega problema

Rešitev je vsota dveh problemov: $\Delta v = 0, v|_{\partial\Omega} = g$ (Poissonov del) in $\Delta w = f, w|_{\partial\Omega} = 0$ (Greenov del).

Poissonov del: $v(x, y) = \int_{\partial\Omega} P(x, y, s) g(s) \, ds$, $P: \Omega \times \partial\Omega \rightarrow \mathbb{R}$, $(x, y, s) \mapsto P(x, y, s)$ (Poissonovo jedro)

Greenov del: $w(x, y) = \int_{\Omega} G(x, y; \xi, \eta) f(\xi, \eta) \, dS(\xi, \eta)$, $G: \Omega \times \Omega \setminus \{(p, p); p \in \Omega\} \rightarrow \mathbb{R}$, $(x, y; \xi, \eta) \mapsto G(x, y; \xi, \eta)$ (Greenova funkcija).

Greenova identiteta: $\int_{\Omega} (u \Delta v - v \Delta u) \, dS = \int_{\partial\Omega} (u \partial_{\vec{n}} v - v \partial_{\vec{n}} u) \, ds$, kjer $\partial_{\vec{n}} v = \langle \nabla v, \vec{n} \rangle$ in $\vec{n}$ zunanja normala.

Uporabni integrali: $\int_{\mathbb{R}} e^{-x^2} \, dx = \sqrt{\pi}$

$$\begin{aligned} \int_a^b \sin\left(\frac{n\pi x}{b-a}\right)^2 \, dx &= \int_a^b \cos\left(\frac{n\pi x}{b-a}\right)^2 \, dx = \frac{(b-a) \left(\sin\left(\frac{2\pi a n}{b-a}\right) - \sin\left(\frac{2\pi b n}{b-a}\right) + 2\pi n \right)}{4\pi n}, n \in \mathbb{C} \\ (\int_a^b x^i \sin(kx) \, dx)_{1,2} &= \left(\frac{-\sin(ak) + ak \cos(ak) + \sin(bk) - bk \cos(bk)}{k^2}, \frac{(a^2 k^2 - 2) \cos(ak) - 2ak \sin(ak) + (2 - b^2 k^2) \cos(bk) + 2bk \sin(bk)}{k^3} \right) \\ (\int_a^b x^i \cos(kx) \, dx)_{1,2} &= \left(\frac{-ak \sin(ak) - \cos(ak) + bk \sin(bk) + \cos(bk)}{k^2}, \frac{(2 - a^2 k^2) \sin(ak) - 2ak \cos(ak) + (b^2 k^2 - 2) \sin(bk) + 2bk \cos(bk)}{k^3} \right) \\ \int_a^b (x-a)(b-x) \sin(kx) \, dx &= \frac{k(a-b)(\sin(ak) + \sin(bk)) + 2 \cos(ak) - 2 \cos(bk)}{k^3} \\ \int_a^b (x-a)(b-x) \cos(kx) \, dx &= \frac{k(a-b)(\cos(ak) + \cos(bk)) - 2 \sin(ak) + 2 \sin(bk)}{k^3} \\ \int_a^b \sin(mx) \cos(kx) \, dx &= \frac{-k \sin(ak) \sin(am) - m \cos(ak) \cos(am) + k \sin(bk) \sin(bm) + m \cos(bk) \cos(bm)}{k^2 - m^2} \\ \int_a^b \sin(mx) \sin(kx) \, dx &= \frac{-m \sin(ak) \cos(am) + k \cos(ak) \sin(am) + m \sin(bk) \cos(bm) - k \cos(bk) \sin(bm)}{k^2 - m^2} \\ \int_a^b \cos(mx) \cos(kx) \, dx &= \frac{-k \sin(ak) \cos(am) + m \cos(ak) \sin(am) + k \sin(bk) \cos(bm) - m \cos(bk) \sin(bm)}{k^2 - m^2}, \text{povsod so } m, n, k \in \mathbb{C} \end{aligned}$$

Polarne koordinate: $u_x = \cos(\varphi) u_r - \frac{\sin(\varphi)}{r} u_{\varphi}$, $u_y = \sin(\varphi) u_r + \frac{\cos(\varphi)}{r} u_{\varphi}$,

$$u_{xx} = \cos^2(\varphi) u_{rr} - \frac{\sin(2\varphi)}{r} u_{r\varphi} + \frac{\sin^2(\varphi)}{r^2} u_{\varphi\varphi} + \frac{\sin^2(\varphi)}{r} u_r + \frac{\sin(2\varphi)}{r^2} u_{\varphi},$$

$$u_{xy} = \frac{1}{2} \sin(2\varphi) u_{rr} + \frac{\cos(2\varphi)}{r} u_{r\varphi} - \frac{\sin(2\varphi)}{2r^2} u_{\varphi\varphi} - \frac{\sin(2\varphi)}{2r} u_r - \frac{\cos(2\varphi)}{r^2} u_{\varphi},$$

$$u_{yy} = \sin^2(\varphi) u_{rr} + \frac{\sin(2\varphi)}{r} u_{r\varphi} + \frac{\cos^2(\varphi)}{r^2} u_{\varphi\varphi} + \frac{\cos^2(\varphi)}{r} u_r - \frac{\sin(2\varphi)}{r^2} u_{\varphi}, \Delta u = u_{rr} + \frac{1}{r} u_r + \frac{1}{r^2} u_{\varphi\varphi}$$

NDE VIŠJIH REDOV

Ne nastopa y : uvedemo $z = y'$.

Obe strani sta odvoda nečesa: integriramo in dodamo konstanto.

$$\text{Odvodi: } y'/y = (\log(y))', xy' + y = (xy)', \frac{y''y - y'^2}{y^2} = \left(\frac{y'}{y}\right)', \frac{y'x - y}{x^2} = \left(\frac{y}{x}\right)'.$$

Ne nastopa x : uvedemo $z(y) = y'$, y neodvisna spr. $y'' = \dot{z}z$, $y''' = \ddot{z}z^2 + \dot{z}^2z$.

Homogena: $F(x, ty, ty', \dots, ty^{(n)}) = t^k F(x, y, y', \dots, y^{(n)})$. Vpeljemo $z(x) = y'/y$. $y''/y = z' + z^2$.

Z utežjo: $F(kx, k^m y, k^{m-1} y', \dots, k^{m-n} y^{(n)}) = k^p F(x, y, y', \dots, y^{(n)})$. Uvedemo: $x = e^t$, $y = u(t)e^{mt}$.

INTEGRALI IN FORMULE

$$\int \ln x \, dx = x \ln x - x + C$$

$$\int x^m \log(x) \, dx = x^{m+1} \left(\frac{\log x}{m+1} - \frac{1}{(m+1)^2} \right) + C$$

$$\int p(x) e^{kx} \, dx = q(x) e^{kx} + C, \text{st}(q) = \text{st}(p)$$

$$\int e^{ax} \sin(bx) \, dx = \frac{e^{ax}}{a^2 + b^2} (a \sin(bx) - b \cos(bx)) + C$$

$$\int e^{ax} \cos(bx) \, dx = \frac{e^{ax}}{a^2 + b^2} (a \cos(bx) + b \sin(bx)) + C$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 + x^2}} \, dx = \text{arsh} \frac{x}{a} + C = \log |x + \sqrt{x^2 + a^2}| + C$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 - x^2}} \, dx = \arcsin \frac{x}{a} + C$$

$$\int \frac{1}{a^2 + x^2} \, dx = \frac{1}{a} \arctan \frac{x}{a} + C$$

$$\sin^2(x/2) = (1 - \cos(x))/2$$

$$\int \frac{1}{\sin(x)} \, dx = \ln \tan(x/2) + C$$

$$\int \frac{1}{\cos(x)} \, dx = -\log(\cot(x/2)) + C$$

$$\int \frac{1}{\tan(x)} \, dx = \log(\sin(x)) + C$$

$$\int \tan(x) \, dx = -\log(\cos(x)) + C$$

$$\int x/(1+x) \, dx = x - \log(x+1) + C$$

$$\int x/(1+x) \, dx = x - \log(x+1) + C$$

$$\int \sin^2(x) \, dx = \frac{1}{2}(x - \sin x \cos x) + C$$

$$\int \cos^2(x) \, dx = \frac{1}{2}(x + \sin x \cos x) + C$$

$$\cos^2(x/2) = (1 + \cos(x))/2$$

Faktorizacija:

$$\sin x + \sin y = 2 \sin \frac{x+y}{2} \cos \frac{x-y}{2}$$

$$\sin x - \sin y = 2 \cos \frac{x+y}{2} \sin \frac{x-y}{2}$$

$$\cos x + \cos y = 2 \cos \frac{x+y}{2} \cos \frac{x-y}{2}$$

$$\cos x - \cos y = -2 \sin \frac{x+y}{2} \sin \frac{x-y}{2}$$

Antifaktorizacija:

$$\sin \alpha \cos \beta = \frac{1}{2} [\sin(\alpha + \beta) + \sin(\alpha - \beta)]$$

$$\cos \alpha \sin \beta = \frac{1}{2} [\sin(\alpha + \beta) - \sin(\alpha - \beta)]$$

$$\cos \alpha \cos \beta = \frac{1}{2} [\cos(\alpha + \beta) + \cos(\alpha - \beta)]$$

$$\sin \alpha \sin \beta = -\frac{1}{2} [\cos(\alpha + \beta) - \cos(\alpha - \beta)]$$